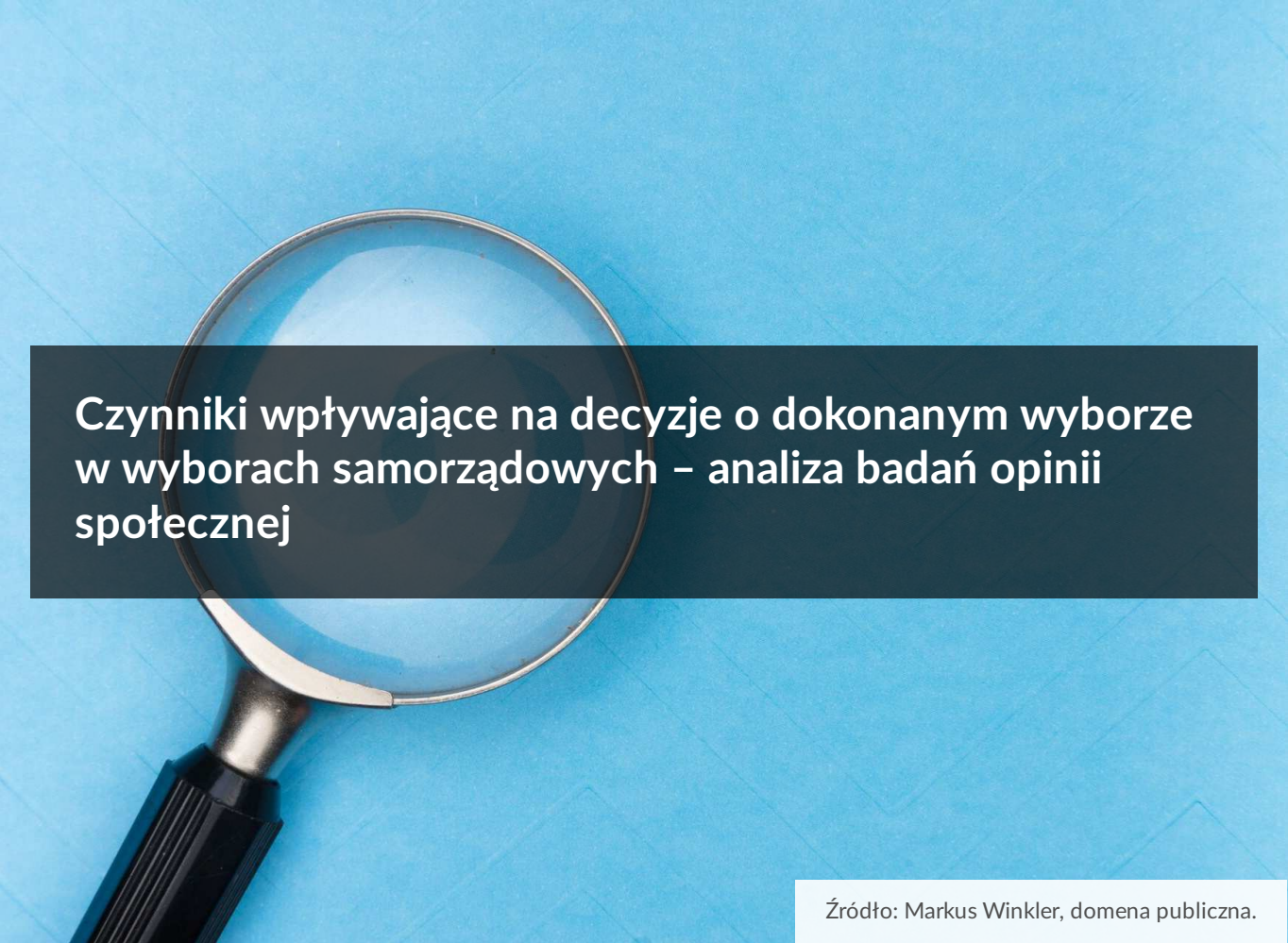

Czynniki wpływające na decyzje o dokonanych wyborze w wyborach samorządowych – analiza badań opinii społecznej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film samouczek](#)
- [Audiobook](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Czynniki wpływające na decyzje o dokonanym wyborze w wyborach samorządowych – analiza badań opinii społecznej

Źródło: Markus Winkler, domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Analiza źródeł**”.

W zbiorach zadań i repetytoriach, a także w naszych e-materiałach pojawiają się zadania wymagające przeanalizowania materiałów źródłowych. Są to zarówno teksty prawnicze, jak i publicystyczne, wykresy i tabele odnoszące się do badań opinii publicznej. Jaka metoda analizy będzie najskuteczniejsza?

Najczęściej wykorzystywana przez uczniów technika polega na przeczytaniu pytania i przeszukiwaniu tekstu (tabeli, wykresu) w celu znalezienia odpowiedzi. Jednak ten sposób bywa zawodny. Odpowiedź na pytanie często wymaga znajomości całego fragmentu, może także polegać na opisanu jakiegoś szerszego kontekstu (mechanizmu prawniczego, tendencji socjologicznej, określonego ciągu argumentacyjnego). Samo przeczytanie materiału źródłowego pod kątem zadanego pytania może zatem nie wystarczyć; należałoby wcześniej uchwycić strukturę tekstu i wzajemne zależności. To właśnie przedstawimy w niniejszej serii materiałów.

Twoje cele

- Przeanalizujesz dane dotyczące czynników wpływających na decyzje o dokonanym wyborze w wyborach samorządowych.
- Dokonasz selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych z materiału źródłowego.
- Przedstawisz wnioski z analizy materiału.

Dla zainteresowanych

Badanie opinii publicznej

**Badania opinii publicznej:
historia, metody i ośrodki**

**Częstotliwość palenia
papierosów
w poszczególnych
grupach wiekowych –
analiza badań opinii
społecznej**

**Cele i dążenia życiowe
Polaków ze względu na
wiek – analiza badań
opinii społecznej**

**Korupcja w służbie
zdrowia – analiza badań
opinii społecznej**

**Ocena działalności sejmu
i senatu – analiza badań
opinii społecznej**

**Czynniki sprzyjające
bogaceniu się – analiza
badań opinii społecznej**

Jak poprawnie odczytywać wyniki badań społecznych?

Dane liczbowe można zaprezentować na kilka sposobów. Dodatkowym utrudnieniem jest zrozumienie zależności między danymi liczbowymi a opisami, stanowiącymi kluczową część składową badań. Jak zatem podejść do badania, aby końcowe wnioski były zgodne z danymi?

Ogólne zapoznanie się z materiałem

Najpierw należy zwrócić uwagę na takie kwestie, jak temat badania, zadane respondentom pytania, poszczególne opisy wykresu lub tabeli. Następnie przeanalizować wszelkie wyróżnione w badaniach kategorie, dla których wskazywane są dane zawarte w tabeli bądź pokazane na wykresie. Chodzi o takie kategorie, jak np. podział na grupy wiekowe, poziomy zainteresowań, płeć, przedziały cenowe itp. Jeśli badania przeprowadzane były w kilku okresach, należy zwrócić uwagę na przebieg ewentualnych zmian oraz przepływ głosów. To sprawa kluczowa – w poszczególnych okresach respondenci zmieniają swoje poglądy i zazwyczaj całe badania mają charakter gry o sumie zerowej. To znaczy, że jeśli w jednym wskaźniku głosów ubywa, w innym (bądź w innych) musi przybywać. Nie jest to oczywiście do końca prawda, gdyż istnieje pewna grupa respondentów, którzy w określonych badaniach nie stanowią zaplecza badawczego, dystansując się od wyboru (Nie mam zdania, Trudno powiedzieć).

Klasycznym przykładem są badania dotyczące poparcia politycznego, w których może się okazać, że między poszczególnymi okresami badawczymi przybyło bądź ubyło głosów wszystkim ugrupowaniom. Czy jest to rzeczywiście możliwe? Tak, ponieważ mogli się uaktywnić respondenci dystansujący się do tej pory od wyrażania jakiegokolwiek poglądu. Dokonujące się zmiany w polityce mogły ich nakłonić do przełamania własnej niechęci i uaktywnienia się (choćby w kwestii wyrażenia takiej czy innej opinii).

Analiza tendencji

Najtrudniejszą bodaj sprawą w analizie jest dostrzeżenie uwidaczniających się tendencji. Jeśli bowiem badania obejmują pewien okres (kilka miesięcy, a nawet lat),

wtedy z danych można odczytać, jaki kierunek mają dokonujące się zmiany.

Przykładem może być wzrost poparcia dla jakiejś sprawy i równoczesny spadek dla innej.

Tendencja może dotyczyć jednak nie tylko zmian w obrębie poszczególnych lat, ale także kategorii badawczych – osób w pewnym wieku, osób mieszkających w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców, osób o określonych poglądach politycznych itp.

Skutkiem tego jest rzeczywiście skomplikowana struktura danych, w obrębie której trzeba zauważyć interesujące nas wskazania.

Obliczanie wzrostu i spadku procentowego

Jednym z najczęściej pojawiających się zadań odnoszących się do wyników badań sondażowych są te polegające na obliczaniu wzrostu i spadku procentowego jakiegoś wskazania.

Jeżeli dla przykładu obliczamy wzrost procentowy cen między okresem realizacji badań, nie sprawi nam to większego problemu. Mając dane z dwóch badań, gdzie w badaniu pierwszym cena danego artykułu wyniosła 50 zł, a w drugim 70 zł, wzrost procentowy wynosi 40%. Skąd to się wzięło?

Otóż 50 zł (czyli wartość wyjściowa) to 100%. Różnica między 50 a 70 to owo poszukiwane x , którego wartość nas interesuje, bo o tyle wzrosła cena. Pytamy jednak nie o wartość wyrażoną w złotych (20 zł), ale w procentach. Stąd musimy obliczyć, jaki procent z 50 zł stanowi 20 zł (czyli 40%).

Trochę trudniej będzie w postępowaniu odwrotnym, choć nasz poszukiwany x wyrażony w złotych nie zmieni się i wynosić będzie 20 zł. Jednak wtedy początkowe 100% to 70 zł, dla których owa zmiana stanowić będzie 28,5%.

Zmiany udziału procentowego

Jeżeli badanie dotyczy zmian udziału procentowego partii w zagospodarowaniu sceny politycznej, w całym postępowaniu kryje się pewna pułapka. Mamy bowiem do czynienia z „podwójnym oprocentowaniem”, gdzie znak procentów odnosi się zarówno do wartości bazowej, jak i poszukiwanej zmiennej.

Prześledźmy to na przykładzie: między dwoma okresami badań poparcie dla jakiejś partii wzrosło z 12 do 23%. Na pytanie: „O ile procent wzrosło poparcie dla tej partii?” najczęściej udzielana odpowiedź brzmi: o 11%, co niestety jest błędem.

Dlaczego? Gdyż pytanie o procenty nie odnosi się do zmian wyrażanych bezpośrednimi danymi, ale obrazującymi, o jaką część stanu początkowego

powiększył się (lub pomniejszył) stan końcowy. W takim razie prawidłowa odpowiedź brzmi: o 91%.

Dla rozwiązania tego dylematu wartość bezpośrednio wyrażanych danych określa się mianem punktów procentowych, które przy obliczaniu zmian procentowych należy traktować jak zwykłe dane liczbowe.

Opisane powyżej zagadnienie może powodować niemałe zamieszanie, bo wartości wyrażane w procentach mogą radykalnie zmieniać odbiór określonej dynamiki zmian. Jeżeli bowiem wynik jednej partii wzrósł z 33 do 44%, a drugiej – z 2 do 6%, to na pierwszy rzut oka widać, komu wzrosło więcej i kto stanowi realną siłę na scenie politycznej. Istotne jest więc pytanie: więcej czego? Jeżeli bowiem zapytamy o procenty, wtedy poparcie dla pierwszej partii wzrosło o 33%, drugiej zaś – o 200%!

Kiedy 0% to 100%?

Spadek wyrażony w procentach (nie w punktach procentowych), który sięga 0% (zera), zawsze jest maksymalny i wynosi 100%. Zatem jeśli poparcie dla ugrupowania spadło z 50 do 25%, to spadek wynosi 50%. Jeśli zaś z 1 do 0%, to spadek jest całkowity i wynosi 100%.

Czynniki wpływające na decyzje o dokonanych wyborze w wyborach samorządowych (CBOS, styczeń 2007)

W zadaniu prezentowany jest zespół czynników mających decydujący wpływ na decyzje wyborcze na szczeblu samorządowym. Pod uwagę bierze się powód, dla którego **respondent** zagłosował tak, a nie inaczej, a więc bada się, czym kierował się w momencie oddawania głosu na danego kandydata. Wyniki mogą być nie tylko ciekawe, ale i politycznie użyteczne. Jeżeli bowiem znane są motywacje wyborców, poszczególne sztaby mogą odpowiednio wykreować swoje wizerunki: albo ogniskując się wokół swoich liderów, albo wokół samych partii lub komitetów wyborczych.

Polecenie 1

Zapoznaj się z poszczególnymi kategoriami danych przedstawionych w tabeli. Następnie odpowiedz na pytania:

- Co w zaprezentowanych danych zwraca szczególną uwagę?
- Czy występują jakieś istotne **tendencje**?
- Które z wyników wyraźnie odróżniają się od innych?

- Czy wśród wybieranych odpowiedzi są jakieś podobieństwa, które mogą mieć znaczenie dla uzyskanej z badania wiedzy?

kierował(a) się Pan(i):	Czy głosując w wyborach do:								
	rady miasta/gminy			rady powiatu			sejmiku wojewódzkiego		
	1998	2002	2006	1998	2002	2006	1998	2002	2006
	w procentach								
• przede wszystkim osobą kandydata	62	76	77	52	66	67	42	56	57
• przede wszystkim nazwą partii, która go popierała	20	12	11	29	19	17	38	26	22
• w równym stopniu osobą kandydata, jak nazwą partii, która go popierała	16	11	11	17	12	12	17	12	14
• trudno powiedzieć	2	1	1	2	2	4	3	6	7

Oprac. na podst.: CBOS, *Czynniki wpływające na decyzje w wyborach samorządowych*, „Komunikat z badań”, 2/2007, s. 5–7.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

opinia publiczna

reakcja zbiorowości na zdarzenia, zjawiska wywołane działaniem władz, instytucji wchodzących w skład szeroko rozumianej sfery publicznej; najogólniej oznacza aprobatę lub dezaprobatę dla widocznych w przestrzeni publicznej stanowisk, zachowań artykułowaną przez jakąś część społeczeństwa, zbiorowości

punkt procentowy (p.p.)

jednostka różnicy między dwiema wartościami wyrażanymi w procentach; wykorzystywana w porównaniach, np. jeśli udział wyborców partii X w styczniu wyniósł 20%, a w lutym – 35%, to ten udział wzrósł o 15 punktów procentowych (a nie o 15%)

respondent

podmiot (najczęściej osoba, ale także podmiot prawny), który przekazuje dane do celów statystycznych; w badaniu sondażowym osoba wylosowana z populacji, która odpowiada na pytania wywiadu zadawane przez ankietera lub pytania ankiety (przez samodzielne wypisywanie odpowiedzi w formularzu)

różnica procentowa

różnica między dwiema wielkościami wyrażonymi w procentach, podawana w jednostkach: punkty procentowe (p.p.)

tendencja

skłonność do zachowań określonego typu (niepojawiających się stale, ale co jakiś czas) albo zmieniające się stany rzeczy (np. pomiary wartości jakiejś cechy), które pozwalają prognozować stałą zmianę w czasie wartości tej cechy (np. tendencja malejąca lub rosnąca)

wybory samorządowe

wybory członków organów jednostek samorządu terytorialnego: rad gmin (również rad miast na prawach powiatu), rad powiatów, sejmików województw oraz (od 2002) jednoosobowych organów wykonawczych gmin – wójtów, burmistrzów, prezydentów miast; przeprowadza się także wybory do rad dzielnic i osiedli

Film samouczek

Polecenie 1

Zapoznaj się z analizą strony formalnej i treściowej danych zaprezentowanych w badaniu CBOS, a dotyczących czynników wpływających na decyzje o dokonany wyborze w wyborach samorządowych. Następnie zapisz w punktach notatkę, w której zawrzesz najważniejsze dla ciebie kroki metody analitycznej.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DnRaAsJEy>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe pod tytułem Czynniki wpływające na decyzje o dokonany wyborze w wyborach samorządowych – analiza danych.

Twoje notatki:

Ćwiczenie 1

Wypisz trzy największe wskazania występujące w obrębie całego analizowanego badania. Przed podaniem liczby podaj rok, szczebel samorządu, a także wariant podanej odpowiedzi.

Ćwiczenie 2

Napisz, o ile procent wzrósł udział czynnika osobowego w głosowaniu w latach 1998–2006 dla każdego szczebla samorządowego. Podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Ćwiczenie 3

Opisz tendencję, jaka uwidacznia się po zaznaczeniu wskazań dla czynnika osobowego i partyjnego w trzech podanych latach (1998, 2002, 2006). Jaka może być tego przyczyna?

W roku 2018 Centrum Badania Opinii Społecznej opublikowało podobne badania jak w roku 2007. Przeanalizuj tabelę z danymi dotyczącymi czynników wpływających na decyzje o dokonanym wyborze w wyborach samorządowych w latach 2014 i 2018. Następnie wykonaj zadanie.

kierował(a) się Pan(i): (odpowiedzi w %)	Czy głosując w wyborach do...					
	rady miasta/gminy		rady powiatu*		sejmiku wojewódzkiego	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018
przede wszystkim osobą kandydata	76	71	77	65	54	47
przede wszystkim nazwą partii lub komitetu wyborczego, który go popierał**	11	15	13	18	30	32
w podobnym stopniu osobą samego kandydata, co nazwą komitetu, z ramienia którego startował	11	13	7	13	11	17
trudno powiedzieć	2	1	3	4	5	4

Napisz, o ile procent wzrósł udział czynnika partyjnego/komitetowego w głosowaniu w latach 2014–2018 dla każdego szczebla samorządowego. Podaj z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Polecenie 1

Zapoznaj się z komentarzem do badań przeprowadzonych przez CBOS i wykonaj zadania.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PSjOdNUHh>

Komentarz do badań

Wybory samorządowe w przeciwieństwie do wyborów parlamentarnych charakteryzują się tym, że osoby kandydujące są często bardzo dobrze rozpoznawane, szczególnie w małych ośrodkach miejskich i na wsiach. Dzieje się tak z dwóch powodów.

Po pierwsze, w przypadku wyborów samorządowych mamy do czynienia z o wiele mniejszymi obszarami wyborczymi, stąd też kandydaci często są osobami publicznymi, od lat działającymi na danym terenie. Po drugie, z racji wielokrotnie większej liczby mandatów do obsadzenia, partie sięgają po dużo szersze kręgi swoich działaczy. To powoduje, że wybór dokonywany jest na podstawie wiedzy o kandydacie i jego dotychczasowej działalności.

Raport opracowany przez CBOS potwierdza to, że w przypadku wyborów samorządowych sama rekomendacja partyjna może okazać się niewystarczającą przesłanką do tego, aby zachęcić wyborcę do zagłosowania na danego kandydata. Wynik 77 procent na poziomie gminy to ponad trzy czwarte, a zatem – jeżeli respondenci potrafili realnie określić własne motywacje – tylko co czwarty kandydat miał szansę zostać wybrany z racji swojego członkostwa w partii. W przypadku władz lokalnych wydaje się to tendencją jak najbardziej prawidłową. Często bowiem lokalna przynależność partyjna jest mniej znacząca w chwili, gdy wielu z zasiadających w radach gmin lub powiatów reprezentantów zna się osobiście z innej niż polityczna działalności. To nie dziwi, bo chodzi przecież o sprawy lokalne, ograniczone do niewielkiego obszaru.

Inaczej jest w przypadku województwa, gdzie uwidacznia się podobna tendencja, jaka występuje w przypadku wyborów parlamentarnych. Okręgi wyborcze, dla których ustalana jest lista kandydatów, wykraczają daleko poza lokalność. Nie można przecież powiedzieć, że województwo jest czymś lokalnym – raczej regionalnym. To oznacza już

określony obszarowo rozmiar i poziom wzajemnej nieznajomości. Ciekawe jest to, że coraz częściej słyszy się głosy o konieczności zmiany ordynacji do sejmu z proporcjonalnej na mieszaną bądź większościową, a zatem zwiększającą znaczenie czynnika personalnego. Biorąc jednak pod uwagę przytoczone badania, widać, że dla obszaru całego kraju mogłoby to stanowić nie do końca trafne rozwiązanie, gdyż poza kilkoma czy kilkunastoma liderami, większość partii stanowią działacze nieznani szerszemu gronu wyborców.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, dlaczego kandydaci startujący w wyborach samorządowych są bardziej rozpoznawalni przez wyborców niż ci, którzy kandydują w innych wyborach.

Ćwiczenie 2

Odpowiedz na pytanie, czy według ciebie głosy na temat konieczności zmiany ordynacji do sejmu z proporcjonalnej na mieszaną bądź większościową są słuszne? Uzasadnij swoją opinię.

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Czynniki wpływające na decyzje o dokonanych wyborze w wyborach samorządowych – analiza danych

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy:

I. Człowiek i społeczeństwo.

Uczeń:

4) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – katalog wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim i dokonuje jego analizy; analizuje rolę wartości w światopoglądzie.

II. Społeczeństwo obywatelskie.

Uczeń:

9) interpretuje wyniki badań opinii publicznej; porównuje wyniki sondaży z rzeczywistymi postawami lub zachowaniami (np. sondaży przedwyborczych oraz rezultatów wyborów), formułuje hipotezy dotyczące przyczyn różnic przekraczających wartość błędu statystycznego.

Zakres rozszerzony:

I. Człowiek w społeczeństwie.

Uczeń:

7) analizuje rodzaje i podaje przykłady stosowania taktyk autoprezentacji.

VI. Społeczeństwo obywatelskie i kultura polityczna.

Uczeń:

9) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków;

11) analizuje – z wykorzystaniem danych o frekwencji wyborczej – problem absencji wyborczej; wyjaśnia przyczyny tego zjawiska; wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na zmianę preferencji politycznych wyborców w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje dane dotyczące czynników wpływających na decyzje o dokonanym wyborze w wyborach samorządowych;
- dokonuje selekcji i hierarchizacji informacji pozyskanych z materiału źródłowego;
- przedstawia wnioski z analizy materiału.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- burza mózgów;
- mapa myśli;
- praca z tekstem źródłowym;
- gra „kółko, krzyżyk” z pytaniami.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;

- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Uczniowie odpowiadają na pytanie: „Czym kierują się obywatele, oddając swój głos w wyborach samorządowych?”. Wybrana osoba zapisuje odpowiedzi na tablicy w formie mapy myśli.
2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
3. Wspólne omówienie zasad analizy danych – widżet „Jak poprawnie odczytywać wyniki badań społecznych?” w sekcji „Przeczytaj”. Wyjaśnienie uczniowskich wątpliwości.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie w parach samodzielnie analizują tabele z wynikami badania CBOS i odpowiadają na zadane w poleceniu pytania. Następnie chętne pary przedstawiają rezultaty swojej pracy. Odpowiedzi są dyskutowane na forum klasy i uzupełniane.
2. Film samouczek. Zespół klasowy zapoznaje się z analizą strony formalnej i treściowej danych zaprezentowanych w badaniu CBOS. W czasie projekcji uczniowie sporządzają notatki.
3. Następnie klasa dzieli się na dwie grupy. Każda otrzymuje arkusz papieru i marker. Uczniowie wspólnie z nauczycielem ustalają kryteria gry w kółko i krzyżyk na pytania: punktację za odpowiedź pełną samodzielną lub z pomocą kolegi, za pytanie bonusowe, za wygraną rundę i oceny, jakie otrzymają grupy.
4. Rozpoczyna się gra w kółko i krzyżyk na pytania. Zespoły na podstawie filmu układają 5–6 pytań dla drużyny przeciwnej. Nauczyciel przygotowuje na tablicy planszę do gry i tabelę do zapisywania punktacji.
5. Po przygotowaniu pytań liderzy grup losują, kto rozpoczyna grę. Wyznaczona osoba z klasy dba o prawidłowy przebieg zabawy i zapisuje punktację. Wygrani otrzymują oceny za aktywność.
6. Dyskusja o tym, jakie czynniki i w jaki sposób wpływają na decyzje wyborcze w wyborach samorządowych.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie zapoznają się z treścią audiobooka, a następnie wykonują wskazane ćwiczenia. Wspólne omówienie odpowiedzi i dyskusja.

2. Jako podsumowanie uczniowie mają przedstawić wnioski z dzisiejszej lekcji na podstawie poznanego materiału.

Praca domowa:

Poszukaj w dostępnych źródłach aktualnych badań CBOS dotyczących wyborów samorządowych i dokonaj analizy danych.

Materiały pomocnicze:

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2018 r. w sprawie zarządzenia wyborów do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, isap.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać multimedia do przygotowania własnych prezentacji lub do lekcji powtórkowej.